

приятенъ сънъ, за който не могла да си даде отчетъ, че страшното предсмъртно изтезание, като да не се отнасяло до баща ми, до насъ, а до други хора, които приличали на насъ. Въ другъ нѣкой магйосанъ миръ ставало това, а не близу до нашата рѣка Бистра надъ самото Брѣстово. Едва когато стана най-страшното, когато си отидоха турцитѣ, тя се опомнила, втреничила очи, видѣла окървавения трупъ, окървавения снѣгъ и разбрала великата беда, която ни е сполетѣла.

Баща ми зе да се подема, като да заплаче. Ридание напѣваше да избухне въ гърдитѣ му Най-после извика презъ сълзи:

— Браткооо! Стоимене! Де си да видишъ, какво ми се готви? Ооо! Да бѣше ти сега тука . . . !

Турцитѣ тая минута нареждаха плячката и я стѣгаха, за да я направятъ удобна за носене. Тѣ не обърнаха никакво внимание на онова, което тате изплака и каза. Мжкитѣ на жертвитѣ не ги трогваха. Лицата имъ бѣха равнодушни, Студени. Тѣ сякашъ вършеха нѣкоя твърде обикновена дребна работа.

Както добродетельта чрезъ упражнение става навикъ, така е и съ жестокостта. Хората я извършватъ безъ да имъ трепне мускулъ отъ лицето. Гробокопачитѣ никога не се покъртватъ отъ хорскитѣ сълзи и нещастия. Палачитѣ вършатъ своята работа тъй спокойно, като да връзватъ вжже за пране, или като да сѣкатъ притки за лозе.

Въ това време високо надъ насъ на единъ ридъ се низаха като въ броеница нѣколко души. Тѣ носѣха въ ржце пушки ли, тояги ли — не можеше да се разпознае. Отъ де идѣха, кжде отиваха тѣ? Не бѣха ли българи комити, не бѣше ли съ тѣхъ и чичо Стоименъ? Топла заря грѣйна въ студената ми и мрачна душа. Надежда се мѣрна предъ духовнитѣ ми взори. Снѣговетѣ и леденитѣ (отломъци около мене — стори ми се — зеха да се топятъ. Ала предполагаемитѣ комити ето изчезнаха на хоризонта. Въ сумракъ